

تقدیم به همسر گرامی، دو پسر عزیزم و عروس خوبم که همواره یار و یاورم بوده‌اند و هستند.

تقدیم به دو همکار گرامی که اگر یاری و مساعدت ایشان در امر تألیف و ویراستاری کتب دین و زندگی در سال‌های اخیر نبود قطعاً کاری از بنده ساخته نبود: سرکار خانم زهرا جعفری، آقای روزبه اسحاقیان و سرکار خانم ساعده نمازی

مرتضی محسنی کبیر

سیدهای هاشمی

مقدمه

﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (آیه ۱۳۹ سوره آل عمران)

نوشته‌ای که پیش رو دارید نتیجه تلاش مستمر در طول سال‌ها تدریس و تألیف برای یک جمع‌بندی سریع و مناسب در درس دین و زندگی کنکور است. در این کتاب سعی بر آن بوده که مطالب به‌نحوی طبقه‌بندی گردد که دانش‌آموزان به‌راحتی بتوانند نکات لازم را، برای کنکور دین و زندگی مرور و بازیابی نمایند و امیدواریم این کتاب راهنمای خوب و مناسبی برایشان باشد. این کتاب شامل موارد زیر است:

- ۱ درسنامه: ارائه مطالب مهم و کاربردی به‌نحو ساده و روان شامل:
 - تعیین میزان اهمیت درس در کنکور با نشانه
 - تدریس صوتی مفهوم درس و پیام تمامی آیات و روایات به همراه قرائت آیه مربوطه با اسکن کردن شناسه مخصوص یعنی رمزینة درس
 - بیان تعداد آیات عربی و ترجمه، احادیث عربی و ترجمه و ابیات به‌کاررفته در هر درس
 - مشاوره هر درس با هدف آشنایی مختصر شما و بیان کلیات مفهوم درس و نکات تست‌خیز آن
 - خلاصه نموداری که در حقیقت مرور تیرهای درس در یک نگاه برای به‌خاطر سپاری آسان درس است.
 - توضیح و تشریح متن درس و آیات به‌صورت کامل و جامع و با همان ترتیب مطالب در کتاب درسی
 - بیان نکات ترکیبی هر یک از جملات یا آیات و احادیث و اشعار با سایر دروس با نشانه
 - بیان موضوع و پیام‌های جزء‌به‌جزء و تقطیع‌شده آیات و روایات و نکات ترکیبی با سایر دروس
 - پررنگ یا آبی‌رنگ شدن کلمات مهم متن (کلیدواژه)
 - بیان رابطه علت و معلول در متن و آیات و روایات با نشانه یا ! دقت کنید که سرِ فلش به‌سوی معلول است! (علت معلول) یا (معلول علت)
 - آدرس‌دهی دقیق تمام نکات ترکیبی متن، آیات و ... در قالب

شماره درس	بایه
-----------	------
 - بیان دام‌ها و اشتباهات متداول دانش‌آموزان در متن درس با نشانه
 - نکات ویژه و درجه یک جمع‌بندی در جداولی با عنوان «جمع‌بندی پلاس»، «نکته» و «نتیجه»

﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ﴾

وعدۀ الهی در کتب ادیان پیشین - قدمت تورات نسبت به زبور
عقیده به موعود یکی از مصادیق وحدت ادیان و کتب آسمانی ﴿توحید در ربوبیت﴾ هدایت ویژه انسان

﴿أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾

به ارث رسیدن زمین برای بندگان نیکوکار، و وعدۀ مذکور در کتب الهی پیشین ﴿توحید عملی﴾ آیه ﴿اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ﴾

🎧 **ترجمه:** به راستی در زبور، پس از ذکر (تورات) نوشته‌ایم که زمین را بندگان شایسته من به ارث می‌برند.

+ جمع‌بندی پلاس وعده‌های آخرالزمانی در قرآن کریم

مخاطبان	وعده
اهل ایمان و عمل صالح ﴿وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾	۱. جانشینی در زمین ۲. استقرار دین ۳. تبدیل بیم و ترس به امنیت ﴿لِيَسْتَخْلَفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لِيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَ لِيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا﴾
مستضعفین در زمین ﴿وَأُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ﴾	پیشوایی و ارث بردن زمین ﴿وَنَجْعَلُهُمْ أُتَمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ﴾
پیروان کتب الهی پیشین (زبور و تورات) ﴿وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ﴾	به ارث رسیدن زمین برای بندگان نیکوکار ﴿أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ﴾

موعود و منجی در ادیان

■ **عقیده اصلی همه پیامبران الهی:** طرح الهی مبنی بر تحقق وعدۀ الهی پیروزی حق بر باطل در آینده تاریخ
 - آمادگی جامعه بشری برای پذیرش حق و ظهور یک رهبر و ولی تعیین شده از جانب خداوند و تشکیل **حکومتی عادلانه** در جهان برخلاف خواست مستکبران
 - **دگرگونی و تغییر** تعلیمات همه پیامبران، جز تعلیمات پیامبر خاتم، از جمله در مسائل مربوط به چگونگی ظهور و تشکیل حکومت جهانی
 - با وجود این، همه در **اصل الهی بودن** پایان تاریخ و **ظهور ولی خدا** برای برقراری حکومت جهانی **اتفاق نظر** دارند.

موعود در اسلام

■ **اعتقاد مشترک همه مسلمانان:** ظهور منجی انسان‌ها در آخرالزمان و رساندن جهان به نهایت عدل
 - اعتقاد شیعیان: موعود و منجی انسان‌ها، دوازدهمین امام و فرزند امام حسن عسکری و از نسل پیامبر اکرم ﷺ و حضرت زهرا ﷺ است.
 - پس به **دنیا آمده** و با توجه خاص خداوند به حیات خود ادامه می‌دهد. تا اینکه به **اذن خداوند** ظهور می‌کند و **حکومت جهانی اسلام** را تشکیل می‌دهد.
 - اعتقاد اهل سنت: امام «مهدی» از نسل پیامبر اکرم و حضرت فاطمه ﷺ است، اما **هنوز به دنیا نیامده** است.

آزمون درس ۱۸

زمان پیشنهادی: ۷ دقیقه

۴۵۸. از حدیث شریف «حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمَى وَ يُصِمُّ»، موضوع مفهوم می‌گردد و از همین منظر است که ضروری بودن در ازدواج روشن می‌شود. (هنر ۹۳ و خارج ۸۹ با تغییر)

- (۱) علاقه و محبت اولیه، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند - اجازه پدر و مادر
- (۲) علاقه شدید باعث می‌شود، جوان با چشم و گوش باز عمل کند - اجازه پدر و مادر
- (۳) علاقه شدید باعث می‌شود، جوان با چشم و گوش باز عمل کند - مشورت با پدر و مادر
- (۴) علاقه و محبت اولیه، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند - مشورت با پدر و مادر

۴۵۹. آنجا که بگوییم: «علايق و محبت‌های آغازین در امر ازدواج، چشم و گوش را می‌بندد و عقل را به حاشیه می‌راند»، پیام جمله را ترسیم کرده‌ایم که راه مأمون ماندن از پیامدهای ناخشنودکننده آن، است. (انسانی ۹۳)

- (۱) «حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمَى وَ يُصِمُّ» - مشورت با پدر و مادر (۲) «مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ عَصَاهُ» - مشورت با پدر و مادر
- (۳) «حُبُّ الشَّيْءِ يُعْمَى وَ يُصِمُّ» - استمداد از عقلانیت (۴) «مَا أَحَبَّ اللَّهُ مَنْ عَصَاهُ» - استمداد از عقلانیت

۴۶۰. اشکال مهم معاشرت‌های غیرشرعی پیش از ازدواج برای شناخت همسر آینده، کدام است؟ (انسانی خارج ۹۸ - نظام قدیم)

- (۱) معمولاً بیشتر این رابطه‌ها به جدایی و سستی رابطه می‌انجامد و با فرهنگ ما سازگاری ندارد.
- (۲) منشأ این معاشرت‌ها هوی و هوس است و هدف افراد از این کار تحقیق درباره همسر آینده نیست.
- (۳) معمولاً هر طرف اصرار دارد برای آنکه محبوب دیگری واقع شود خود را بهتر از آنچه هست نشان دهد.
- (۴) این گونه ارتباط‌ها با عنوان شناخت روحیه همسر آینده و امتحان او بدون اطلاع خانواده‌ها انجام می‌پذیرد.

۴۶۱. پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برای حفظ دین، چه توصیه‌ای به افراد فرموده‌اند؟ (خارج ۹۵)

- (۱) عبادت کردن در حال تأهل
- (۲) ازدواج و پروا از خداوند
- (۳) اخلاق نیکو و زیادی عفاف
- (۴) توجه به کور شدن ناشی از علاقه

۴۶۲. پیامبر گرامی اسلام صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: «برای دختران و پسران خود امکان ازدواج فراهم کنید تا خداوند و و» (تجربی ۸۶)

- (۱) به آن‌ها آرامش دهد - در رزق و روزی آن‌ها توسعه دهد - سلامت جسمی و روحی به وجود آید.
- (۲) اخلاقشان را نیکو کند - در رزق و روزی آن‌ها توسعه دهد - عفاف و غیرت آن‌ها را زیاد گرداند.
- (۳) اخلاقشان را نیکو کند - احساس رضایت درونی در حالات ایجاد شود - سلامت جسمی و روحی به وجود آید.
- (۴) به آن‌ها آرامش دهد - احساس رضایت درونی در حالات ایجاد شود - عفاف و غیرت آن‌ها را زیاد گرداند.

۴۶۳. عبارتهای زیر، به ترتیب، به کدام موضوع در ارتباط با مقدس‌ترین بنای اجتماعی نزد خداوند، اشاره دارند؟ (انسانی ۹۹)

- شناخت ویژگی‌های روحی زن و مرد
- معاشرت خانواده‌های دو طرف با یکدیگر
- شناخت دوستان همسر
- (۱) راه‌های شناخت همسر - مهم‌ترین برنامه در تشکیل خانواده - راه‌های شناخت همسر
- (۲) مهم‌ترین برنامه در تشکیل خانواده - راه‌های شناخت همسر - راه‌های شناخت همسر
- (۳) راه‌های شناخت همسر - مهم‌ترین برنامه در تشکیل خانواده - مهم‌ترین برنامه در تشکیل خانواده
- (۴) مهم‌ترین برنامه در تشکیل خانواده - راه‌های شناخت همسر - مهم‌ترین برنامه در تشکیل خانواده

درجه اهمیت

آیه - عربی: ۱۰ - فارسی: ۱
حدیث - عربی: ۱ - فارسی: ۲
شعر - ۰

یگانه بی همتا

درس
۲

مشاوره «هر کی مولایی داره من فقط تو رو دارم...»

موضوع این درس یک کلمه است، اما این یک کلمه خودش به عالمه معنا و اثر داره مثل «توحید»، یعنی اینکه خدا به دونه است و هیچ مثل و مانند و مشابه خارجی نداره و...! توی این درس انواع توحید رو یاد می‌گیریم که جزء مهم‌ترین مباحث توی کنکور محسوب میشه و اتفاقاً پر از ارتباطات محتوایی با آیات سایر دروس هم هست؛ مخصوصاً توحید در ربوبیت که به‌تنهایی بیش از ۸۰ درصد تست‌های این درس رو به خودش اختصاص میده. کلیدواژه‌های فارسی و عربی هر نوع توحید رو خیلی مرور کنین چون شبیه به هم هستن. رابطه علت و معلولی میان توحیدها، نام‌های دیگر علت و معلول و توحید و شرک در تست‌ها رو حتماً به‌خاطر مبارک بسپارین.

خلاصه نموداری

مقدمه

حدیث - امام علی (ع)

«خدای من! مرا این عزت بس که بنده تو باشم و این افتخار بس که تو پروردگار منی،

توحید در ربوبیت، مایه افتخار انسان

● آیات توحید در ربوبیت

● عزتمندی انسان در پرتو بندگی خداوند ● آیات «مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا» و «لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَ زِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ» ● احادیث «بنده کسی مثل خود نباش...» و «... غیر خدا در نظرشان کوچک است.» ● توحید در عبادت، مایه عزت انسان

خدای من! تو همان گونه‌ای که من دوست دارم؛ پس مرا همان گونه قرار ده که تو دوست داری.»

● توحید عملی ● راز و نیاز با خداوند از راه‌های تقویت اخلاص ● درخواست بهره‌مندی از سنت توفیق ● آیه «قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»

آزمون درس ۲

زمان پیشنهادی: ۱۱ دقیقه

۵۲۷. از آیه شریفه «قُلْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ...» کدام مفهوم، دریافت می‌شود؟ (زبان ۹۹)

- (۱) تدبیر انسان‌ها در طول ربوبیت الهی قرار دارد، یعنی هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست.
- (۲) چون خداوند خالق و مالک و ولی جهان است تنها رب هستی نیز می‌باشد، انسان نقشی در پرورش ندارد.
- (۳) اگر خداوند را مدبر اصلی بدانیم و در عرض ربوبیت الهی برای انسان تدبیر قائل شویم دچار شرک نشده‌ایم.
- (۴) خداوند صاحب اختیاری است که تدبیر مخلوق به دست اوست، بنابراین تدبیر انسان در کنار ربوبیت الهی قرار دارد.

۵۲۸. اینکه خداوند پیامبر اکرم ﷺ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند به چه معناست و کدام آیه شریفه، حاکی از آن است؟ (هنر ۹۹)

- (۱) چون ولایت خداوند مطلق است، بخشی از ولایت خود را به پیامبر ﷺ واگذار کرده است. - «... قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»
- (۲) چون ولایت خداوند مطلق است، بخشی از ولایت خود را به پیامبر ﷺ واگذار کرده است. - «... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
- (۳) خداوند پیامبر ﷺ را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است. - «... قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ لَا يَمْلِكُونَ لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا»
- (۴) خداوند پیامبر ﷺ را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است. - «... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

۵۲۹. از آیه شریفه «قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ...» کدام پیام دریافت می‌شود؟ (تجربی ۹۹)

- (۱) اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند، اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، شرک در مالکیت هم دارد.
- (۲) پرسش و پاسخ هر دو از خداست، پس روشن است که مشرکان خالقیت خدا را قبول دارند ولی پرستش خدا و کمک خواستن از او و نفی شرک را نمی‌پذیرفتند.
- (۳) اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در عرض او، دیگرانی نیز هستند که حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارند و دیگران بدون اجازه وی نمی‌توانند در آن تصرف کنند.
- (۴) قرآن به مشرکان می‌گوید: شما که قبول دارید خداوند تنها خالق جهان و تنها مالک آن نیز هست و حق تصرف در آن چیز را دارد پس در کار آفرینش شریک نگیرید.

۵۳۰. عبارات «خداوند یگانه است و شریک و همتایی ندارد.» و «اوست خدایی یکتا و حاکم بر همه چیز» به ترتیب در کدام بُعد از ابعاد توحید، دلالت دارد؟ (انسانی ۹۴)

- (۱) اصل توحید - توحید در خالقیت
- (۲) توحید در خالقیت - اصل توحید
- (۳) اصل توحید - اصل توحید
- (۴) توحید در خالقیت - توحید در خالقیت

۵۳۱. «تمام موجودات، وجود خود را از خداوند می‌گیرند.» و «بی‌همتایی خداوند در همه مراتب توحید» به ترتیب

(انسانی ۹۸ - ترکیبی با درس ۱)

- (۱) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»
- (۲) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
- (۳) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» - «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»
- (۴) «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» - «وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ»

+ جمع‌بندی پلاس کفر و ظلم

درس ۵ پایه یازدهم	﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾	آیه ابلاغ پیام ولایت امیرالمؤمنین
درس ۸ پایه یازدهم	﴿وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾	اساس و پایه زندگی دینی

نکات مهم در زمینه احکام دین

۱ ارتباط و هماهنگی میان سعادت انسان در جهان آخرت و بایدها و نبایدهای دین (احکام) در دنیا از این‌رو، آن هدف بزرگ با یک زندگی **غیرمسئولانه** و بدون برنامه سازگار نیست. بلکه یک زندگی جدی و یک **عزم قوی و استوار** را طلب می‌کند.

﴿عزم و تصمیم قوی، نخستین گام در برنامه‌ریزی برای تقرب به خداوند است. هم مفهوم با آیه ﴿إِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ (۹۱۰)﴾

۲ حکمت احکام: دلایل خاص هر دستور خداوند

گاهی ما **حکمت** برخی از دستورات خداوند را می‌دانیم و گاه از آن‌ها مطلع نیستیم. باید توجه داشته باشیم که آنچه ما کشف می‌کنیم، در برابر **علم بی‌نهایت** الهی که وضع‌کننده این احکام است **بسیار ناچیز** است؛

نباید چنین بپنداریم که با فهمیدن یکی از حکمت‌های یک حکم الهی به همه حکمت‌های آن پی برده‌ایم و این فهم را **مبنای تصمیم‌گیری** قرار دهیم.

۳ بیان حرام‌ها (محرمات) به منزله تابلوهای خطر

خداوند **نصیحت‌گر حقیقی** مردم و خواهان سعادت آنان است ➔ به منظور پیشگیری از خطرات، **تابلوهای خطر** را بالا برده است ➔ تا مردم، قبل از گرفتار شدن، آن خطرات را بشناسند و از آن دوری کنند.

اما کسانی که از **گسترش** این خطرات نفع می‌برند به ما می‌گویند چرا در اسلام این قدر **منع کردن و حرام کردن** رایج است؛ درحالی که می‌دانیم چنین نیست؛

مثال **حلال بودن** هزاران نوع ورزش و بازی در اسلام و تشویق آن‌ها و تنها حرام دانستن ورزشی که همراه با **قمار** باشد.

اگر ورزش به قصد آمادگی برای **انجام وظایف الهی** باشد، **مستحب** و دارای **پاداش اخروی** است. این یک **منع**، با آزادی اجرای هزاران ورزش و بازی دیگر، قابل مقایسه نیست.

اما تشویق کنندگان به قمار، این یک منع را چنان بزرگ می‌کنند که گویی **دین مانع ورزش و بازی** شده است.

خداوند به **ضررهای** یک عمل نگاه می‌کند، نه دوست داشتن یا نداشتن مردم.

سوره بقره، آیه ۲۱۶ ◀ علم ناچیز انسان از احکام و علل آن‌ها

«...و بسا چیزی را خوش نمی‌دارید و آن برای شما خوب است و بسا چیزی را دوست می‌دارید و آن برای شما بد است و خدا می‌داند و شما نمی‌دانید.»

پیام عدم دخالت نظرو سلايق مردم در تشريع احکام الهی. علم ناقص انسان‌ها در برابر علم کامل خداوند. سطحی‌نگری و کوتاه‌بینی انسان ﴿نقص و نیازمندی انسان در برابر خداوند﴾ آیه ﴿عَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ﴾

آزمون

۹

آزمون جامع پایه دوازدهم

تعداد تست: ۲۵

زمان پیشنهادی: ۱۷ دقیقه

۷۱۱. انسان‌های آگاه که هر آن سایه لطف و رحمت الهی را درک می‌کنند، خود را محتاج چه چیزی می‌دانند و درک نیازمندی به خداوند تابع چیست؟

- (۱) عنایات پیوسته خداوند - عبودیت و بندگی بیشتر
 - (۲) پدیده‌ای که وجودش از خودش باشد. - فزونی معرفت به خویشتن و خدای یگانه
 - (۳) پدیده‌ای که وجودش از خودش باشد. - عبودیت و بندگی بیشتر
 - (۴) عنایات پیوسته خداوند - فزونی معرفت به خویشتن و خدای یگانه
- ۷۱۲.** علیت هر کدام از عبارات‌های قرآنی زیر به ترتیب کدام است؟

- «لَا يَشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»

- «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ»

- «قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ»

- (۱) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» - «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» - «وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»
 - (۲) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - «قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
 - (۳) «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ» - «اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ» - «وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ»
 - (۴) «وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ» - «قُلِ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» - «وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
- ۷۱۳.** از آیه شریفه «اللَّهُ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» کدام موضوع مستفاد می‌گردد؟

- (۱) رابطه وجود ما همانند رابطه جریان برق با مولدش است.
 - (۲) موجودات در بقا به خداوند نیازمندند و اگر خورشید نورافشانی نکند دیگر اثری از پرتوهایش نیست.
 - (۳) دلی که مملو از نور و صفا باشد با دیدن هر چیزی اول خدا را می‌بیند.
 - (۴) تمام موجودات، وجود خود را از او می‌گیرند و به سبب او پیدا و آشکار شده و پا به عرصه هستی می‌گذارند.
- ۷۱۴.** پیامبر گرامی اسلام صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ما را به تفکر در چه چیزی ترغیب و از چه چیزی تحذیر کرده است و علت دومی کدام است؟

- (۱) هستی - کیستی - شناخت صفات و اسماء الهی، از راه شناخت مخلوقاتش غیرممکن است.
- (۲) کیستی - چیستی - شناخت صفات و اسماء الهی، از راه شناخت مخلوقاتش غیرممکن است.
- (۳) کیستی - چیستی - گنجایش خداوند نامحدود در ظرف ذهن محدود انسان ناممکن است.
- (۴) هستی - کیستی - گنجایش خداوند نامحدود در ظرف ذهن محدود انسان ناممکن است.

۷۱۵. هر کدام از احکام زیر موصوف به کدام حکم هستند؟

- ایجاد پایگاه‌های اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در فضای مجازی به منظور اشاعه فرهنگ اسلامی و مقابله با اندیشه‌های کفرآمیز

- استفاده از ابزارها و آلات موسیقی برای اجرای سرودها و برنامه‌های مفید و انواع موسیقی‌های سنتی و کلاسیک

- اگر ورزش و بازی‌های ورزشی، برای دور شدن جامعه از فساد و بی‌بندباری ضرورت یابد.

- (۱) مستحب است و در مواردی واجب کفایی - حلال و جایز - فراهم کردن امکانات مستحب
- (۲) مستحب است و در مواردی واجب کفایی - حلال و جایز - فراهم کردن امکانات آن واجب کفایی
- (۳) اقدام و مبادرت به آن واجب است. - حلال و جایز در مواردی حرام - فراهم کردن امکانات آن واجب کفایی
- (۴) اقدام و مبادرت به آن واجب است. - حلال و جایز در مواردی حرام - فراهم کردن امکانات مستحب

آزمون جامع (دهم، یازدهم و دوازدهم)

تعداد تست: ۲۵
زمان پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

۸۱۱. در آیه **﴿... وَ هُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾** خسران اخروی بیان شده، معلول کدام موضوع است و تجدید نبوت و ایمان در کتاب جدید نشانگر چیست؟

- (۱) التزام عملی نداشتن به احکام الهی - پیروان پیامبر قبلی به پیامبر آخر ایمان نیاورده‌اند و از آن پیروی نکرده‌اند.
- (۲) التزام عملی نداشتن به احکام الهی - بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای مردم باشد.
- (۳) اختیار نکردن اسلام به‌عنوان راه و روش زندگی - بخشی از تعلیمات پیامبر قبلی، اکنون نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای مردم باشد.

- (۴) اختیار نکردن اسلام به‌عنوان راه و روش زندگی - پیروان پیامبر قبلی به پیامبر آخر ایمان نیاورده‌اند و از آن پیروی نکرده‌اند.

۸۱۲. خداوند قبل از هشدار در آیه شریفه **﴿الْم تَرَىٰ اِلَى الَّذِيْنَ يَزْعُمُوْنَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوْا...﴾**، مردم را به چه چیزی فرمان داده است؟

- (۱) **﴿قَدْ اٰمَرُوْا اَنْ يٰكْفُرُوْا بِهٖ...﴾**
- (۲) **﴿يُرِيْدُوْنَ اَنْ يَّتَحٰكَمُوْا اِلَى الطَّاغُوْتِ...﴾**
- (۳) **﴿بَلِّغْ مَا اَنْزَلَ اِلَيْكَ مِنْ رَّبِّكَ...﴾**
- (۴) **﴿يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا اطِيعُوْا اللّٰهَ وَ اطِيعُوْا الرَّسُوْلَ...﴾**

۸۱۳. با تأمل در حدیث پیامبر عظیم‌الشان **ﷺ** که می‌فرماید: «هر کس در روز قیامت با محبوب خود محشور می‌شود»، ایشان ما را به کدام یک از آثار محبت به خدا راهنمایی می‌کند و این موضوع با کدام روایت هم‌آوایی دارد؟

- (۱) پیروی از خداوند - ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست می‌دارد.
- (۲) پیروی از خداوند - کسی که از فرمان خدا سرپیچی کند، خدا او را دوست ندارد.
- (۳) دوستی با دوستان خدا - کسی که از فرمان خدا سرپیچی کند، خدا او را دوست ندارد.
- (۴) دوستی با دوستان خدا - ارزش هر انسانی به اندازه چیزی است که دوست می‌دارد.

۸۱۴. درخواست تخفیف از فرشتگان در کدام عالم هستی رخ می‌دهد و کدام آیه شریفه مبین پاسخ فرشتگان است؟

- (۱) رستاخیز - مگر پیامبران برای شما دلایلی روشن نیاوردند؟
- (۲) برزخ - مگر پیامبران برای شما دلایلی روشن نیاوردند؟
- (۳) رستاخیز - مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید؟
- (۴) برزخ - مگر زمین خدا وسیع نبود که مهاجرت کنید؟

۸۱۵. ازدواج از نشانه‌های الهی محسوب می‌شود و دارای برکات مادی و معنوی از جمله ایجاد آرامش و مودت و رحمت میان همسران است، این امر برای چه کسانی آیت الهی محسوب می‌شود و نشانه کدام جنبه اعجاز قرآن است؟

- (۱) اهل فکر و اندیشه در آیات الهی - انسجام درونی در عین نزول تدریجی
- (۲) اهل ایمان و شاکر نعمت‌های الهی - انسجام درونی در عین نزول تدریجی
- (۳) اهل ایمان و شاکر نعمت‌های الهی - تأثیر نپذیرفتن قرآن از عقاید دوران جاهلیت
- (۴) اهل فکر و اندیشه در آیات الهی - تأثیر نپذیرفتن قرآن از عقاید دوران جاهلیت

۱ آیات و احادیث تکراری

در سه کتاب دهم، یازدهم و دوازدهم، آیاتی وجود دارد که تکرار شده است و از اهمیت خاصی برخوردار است و در مرور کتاب درسی اولویت ویژه‌ای دارد، زیرا احتمال آمدن سؤال از آن‌ها بسیار است؛ بنابراین تأکید می‌شود ترجمه، کلیدواژه‌ها و موضوعات کلی و جزئی این آیات را خوب فراگیرید.

۱. «إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا» (درس ۲ دهم و درس ۵ دوازدهم)

پیام هدایت تشریحی - اراده و اختیار یکی از سرمایه‌های انسان - سنت امداد عام الهی - توحید در ربوبیت (هدینا)

۲. «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ» (درس ۵ یازدهم و درس ۱۰ دوازدهم)

پیام هدایت تشریحی - ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام - ولایت ظاهری - برابری و مساوات یکی از معیارهای تمدن اسلامی

۳. «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ» (درس ۷ یازدهم و درس ۱۰ دوازدهم)

پیام توحید عبادی (اطیعوا) - ولایت ظاهری - آیه اطاعت مرتبط با حدیث جابر - پذیرش ولایت الهی یکی از

دلایل تشکیل حکومت اسلامی

۴. «لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ...» (درس ۹ دهم و درس ۶ یازدهم)

البته در درس ۸ دهم ترجمه آن آمده است.

پیام پیامبر برای کسانی الگو است که به روز رستاخیز امید دارند و خدا را بسیار یاد می‌کنند.

۵. «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ» (درس ۱۷ یازدهم و درس ۱۰ دوازدهم)

پیام حکیمانه بودن خلقت و افزایش معرفت به خدا (و من آیاته) - منت‌گذاری خداوند و مقام و منزلت انسان (لکم) - برابری

منزلت زن و مرد، اعجاز محتوایی: تأثیرناپذیری (از عقاید جاهلیت) - انس با همسر و رشد اخلاقی و معنوی از اهداف ازدواج

۶. «مَا رَأَيْتُ شَيْئًا إِلَّا وَرَأَيْتُ اللَّهَ قَبْلَهُ وَبَعْدَهُ وَمَعَهُ» (درس ۲ دهم و درس ۱ دوازدهم)

البته در درس ۲ دهم ترجمه آن آمده است.

پیام مشهود بودن خداوند در مخلوقات - سرشت خداآشنا یکی از سرمایه‌های انسان

۷. «فَالْتَمَسْنَا لَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا» (درس ۲ دهم و درس ۷ دوازدهم)

پیام خداوند بدی‌ها و خوبی‌ها را به انسان الهام کرده است. - گرایش به خوبی و بیزاری از بدی‌ها یکی از

سرمایه‌های انسان

۸. «قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا» (درس ۷ دوازدهم و درس ۹ دوازدهم)

پیام رمز رستگاری، تزکیه نفس است.

۹. «وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ» (درس ۱۰ دهم و درس ۹ دوازدهم)

پیام سطحی‌نگری انسان در برابر علم نامحدود خداوند

البته در درس ۹ دوازدهم ترجمه آن آمده است (گرایش به نیکی‌ها).

۱۰. «وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ» (درس ۲ یازدهم و درس ۹ یازدهم)

پیام مهم‌ترین خطر، بازگشت به جاهلیت است (انقلبتم علی أعقابکم) - سپاسگزاران واقعی کسانی هستند که

ثابت قدم‌اند و تزلزل در عقیده ندارند. (و سيجزي الله الشاكرين)

۱۱. «أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا» (درس ۵ یازدهم و درس ۱۱ یازدهم)

پیام ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

۱۲. «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزُّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ» (درس ۱۳ یازدهم و درس ۱۳ دوازدهم)

پیام موعود و منجی در ادیان

پاسخنامه کلیدی

۱	.۱۶۶	۱	.۱۳۳	۲	.۱۰۰	۳	.۶۷	۲	.۳۴	۴	.۱
۴	.۱۶۷	۱	.۱۳۴	۳	.۱۰۱	۱	.۶۸	۴	.۳۵	۳	.۲
۱	.۱۶۸	۱	.۱۳۵	۲	.۱۰۲	۴	.۶۹	۴	.۳۶	۲	.۳
۴	.۱۶۹	۴	.۱۳۶	۱	.۱۰۳	۳	.۷۰	۳	.۳۷	۲	.۴
۳	.۱۷۰	۱	.۱۳۷	۴	.۱۰۴	۲	.۷۱	۳	.۳۸	۴	.۵
۴	.۱۷۱	۲	.۱۳۸	۳	.۱۰۵	۲	.۷۲	۴	.۳۹	۳	.۶
۴	.۱۷۲	۳	.۱۳۹	۲	.۱۰۶	۳	.۷۳	۳	.۴۰	۳	.۷
۴	.۱۷۳	۱	.۱۴۰	۲	.۱۰۷	۱	.۷۴	۲	.۴۱	۳	.۸
۳	.۱۷۴	۴	.۱۴۱	۱	.۱۰۸	۱	.۷۵	۱	.۴۲	۴	.۹
۱	.۱۷۵	۲	.۱۴۲	۲	.۱۰۹	۱	.۷۶	۴	.۴۳	۲	.۱۰
۳	.۱۷۶	۲	.۱۴۳	۲	.۱۱۰	۲	.۷۷	۱	.۴۴	۴	.۱۱
۴	.۱۷۷	۲	.۱۴۴	۳	.۱۱۱	۴	.۷۸	۱	.۴۵	۳	.۱۲
۱	.۱۷۸	۲	.۱۴۵	۱	.۱۱۲	۴	.۷۹	۱	.۴۶	۲	.۱۳
۳	.۱۷۹	۴	.۱۴۶	۴	.۱۱۳	۳	.۸۰	۱	.۴۷	۲	.۱۴
۴	.۱۸۰	۲	.۱۴۷	۲	.۱۱۴	۱	.۸۱	۱	.۴۸	۲	.۱۵
۳	.۱۸۱	۳	.۱۴۸	۳	.۱۱۵	۲	.۸۲	۴	.۴۹	۱	.۱۶
۴	.۱۸۲	۲	.۱۴۹	۱	.۱۱۶	۳	.۸۳	۳	.۵۰	۲	.۱۷
۴	.۱۸۳	۲	.۱۵۰	۳	.۱۱۷	۴	.۸۴	۲	.۵۱	۲	.۱۸
۳	.۱۸۴	۳	.۱۵۱	۲	.۱۱۸	۱	.۸۵	۲	.۵۲	۴	.۱۹
۳	.۱۸۵	۲	.۱۵۲	۴	.۱۱۹	۱	.۸۶	۲	.۵۳	۴	.۲۰
۱	.۱۸۶	۳	.۱۵۳	۴	.۱۲۰	۲	.۸۷	۴	.۵۴	۳	.۲۱
۱	.۱۸۷	۱	.۱۵۴	۳	.۱۲۱	۱	.۸۸	۲	.۵۵	۳	.۲۲
۴	.۱۸۸	۲	.۱۵۵	۳	.۱۲۲	۴	.۸۹	۲	.۵۶	۲	.۲۳
۳	.۱۸۹	۱	.۱۵۶	۱	.۱۲۳	۳	.۹۰	۱	.۵۷	۲	.۲۴
۳	.۱۹۰	۲	.۱۵۷	۳	.۱۲۴	۲	.۹۱	۲	.۵۸	۱	.۲۵
۳	.۱۹۱	۴	.۱۵۸	۱	.۱۲۵	۲	.۹۲	۱	.۵۹	۲	.۲۶
۴	.۱۹۲	۲	.۱۵۹	۲	.۱۲۶	۳	.۹۳	۱	.۶۰	۳	.۲۷
۳	.۱۹۳	۴	.۱۶۰	۲	.۱۲۷	۲	.۹۴	۴	.۶۱	۴	.۲۸
۴	.۱۹۴	۱	.۱۶۱	۳	.۱۲۸	۲	.۹۵	۳	.۶۲	۴	.۲۹
۴	.۱۹۵	۱	.۱۶۲	۳	.۱۲۹	۳	.۹۶	۳	.۶۳	۳	.۳۰
۴	.۱۹۶	۱	.۱۶۳	۱	.۱۳۰	۲	.۹۷	۴	.۶۴	۱	.۳۱
۱	.۱۹۷	۱	.۱۶۴	۱	.۱۳۱	۲	.۹۸	۴	.۶۵	۳	.۳۲
۲	.۱۹۸	۲	.۱۶۵	۴	.۱۳۲	۴	.۹۹	۲	.۶۶	۳	.۳۳

۲ **تست درس به درس:** برای هر درس ۱۲ تست در نظر گرفته شده و سعی کردیم حتی الامکان مطالب درسی را پوشش داده و شما را نیز با تیپ‌های گوناگون تست دین و زندگی کنکور آشنا کنیم.

۳ **تست جامع دوره‌ای:** برای ارزیابی از درس‌های خوانده شده پس از هر نیمسال، یک آزمون دوره‌ای ۲۰ تستی قرار داده شده است که در کل کتاب مجموعاً ۶ آزمون دوره‌ای خواهیم داشت.

۴ **آزمون جامع:** در انتهای هر پایه یک آزمون جامع و در انتهای کتاب ۴ آزمون جامع و شبیه‌ساز کنکور قرار داده شده است.

۵ **کشکول:** یک پیوست رؤیایی تحت عنوان «**کشکول**» که شامل نکات بسیار مهمی جهت جمع‌بندی کامل مطالب سه پایه خصوصاً برای روزهای پایانی و بررسی دام‌ها و نکات ترکیبی کنکور است، مهیا و در انتهای کتاب قرار داده شده است.

۶ **پاسخنامه:** پاسخنامه کلیدی در انتهای کتاب و پاسخنامه تشریحی در سایت مهروماه قرار گرفته است که با اسکن کردن رمزینۀ ، آن را مشاهده می‌کنید. (پاسخنامه تشریحی برای گوشی‌های هوشمند بهینه شده و شامل یک پاسخنامه کلیدی است که بالمس هر یک از کلیدها به پاسخ تشریحی آن دسترسی پیدا می‌کنید.)

نحوه جمع‌بندی دین و زندگی

- ۱ درس را از کتاب درسی مرور کنید. ۲ خلاصه نکات آیات، دام‌های آموزشی و... را از کتاب جمع‌بندی مطالعه کنید. ۳ تست‌های هر درس را صرفاً در زمان پیشنهادی بزنید و ضمن مطالعه پاسخ تشریحی، غلط‌ها و شک‌های خود را نشانه‌گذاری کنید. ۴ اشکالاتان را در حاشیه همین کتاب یادداشت کنید. ۵ چندین بار جداول جمع‌بندی پلاس را بخوانید. ۶ تست‌های آزمون‌های دوره‌ای و جامع را بزنید.

سپاس و قدردانی

شایسته است از همه عزیزانی که ما را در این کار یاری کردند تشکر ویژه‌ای داشته باشیم:

- ◀ مدیر عامل محترم انتشارات مهروماه جناب آقای احمد اختیاری
 - ◀ خانواده‌های صبورمان که نقش مهمی در تألیف این کتاب ایفا نمودند.
 - ◀ همکار گرامی سرکار خانم زهرا جعفری یزنی که در مراحل نظارت علمی کتاب زحمات بسیاری متقبل شدند.
 - ◀ سروراستار محترم دین و زندگی سرکار خانم ساعده نمازی و همکاران ایشان خصوصاً سرکار خانم سیده پروین حیات‌الغیب
 - ◀ مدیر محترم تولید سرکار خانم صغری قربانی و همکاران ایشان، سرکار خانم‌ها فرحناز قاسمی، شقایق بهمنی، بنفشه دارابی، سپیده سخایی و جناب آقای سجاد محمودی
 - ◀ مدیر محترم واحد هنری جناب آقای محسن فرهادی و همکاران ایشان، آقای تایماز کاویانی طراح گرافیک و آقای حسین شیرمحمدی طراح جلد
 - ◀ مدیر محترم فروش جناب آقای عباس گودرزی و همکاران ایشان
 - ◀ دوستان زحمتکش در هماهنگی و روابط عمومی انتشارات خصوصاً آقایان امیر انوشه و عماد ولدی
- در پایان مستدعی است چنانچه نسبت به این کتاب، هرگونه پیشنهاد یا انتقادی دارید، از طریق سامانه پیامکی انتشارات به شماره ۰۸۴۸۴۲۰۰۰ یا رایانامه به نشانی hashemi.hadi2000@gmail.com ارسال فرمایید.

مرتضی محسنی کبیر - سیدهادی هاشمی

درجه اهمیت

آیه - عربی: ۲ - فارسی: ۶
حدیث - عربی: ۰ - فارسی: ۱
شعر - ۴ بیت

هدف زندگی

درس

۱

مشاوره «شما کجا؛ اینجا کجا؟!»

درک هدفمندی جهان آفرینش و تفاوت هدف خلقت بین انسان‌ها و سایر موجودات مسئله بسیار مهمی است که تو این درس باهاش سروکار داریم. این درس رو باید به صورت مفهومی بخونین، مخصوصاً آیه‌ها رو باید با نشونه‌گذاری کلیدواژه‌ها یاد بگیرین. به حدیث و چند بیت شعر هم داره که ارتباط مهمی با آیه‌های درس داره و سوالات مربوط به اون جز با حفظ عین متن آیه‌ها قابل پاسخگویی در کنکور نیست.

خلاصه نموداری

- خالق جهان، خدایی حکیم است ← جهان، هدفمند و حق است.
- تفاوت میان اهداف انسان‌ها، حیوانات و گیاهان
 - حرکت انسان به سوی هدف، اختیاری است، اما حیوانات و گیاهان، به صورت غریزی و طبیعی.
 - انسان بی‌نهایت طلب و توقف‌ناپذیر است، اما حیوانات و گیاهان، به حدی از رشد و کمال که می‌رسند، متوقف می‌شوند.
 - انسان استعدادهای نامحدود مادی و معنوی دارد (تنوع طلب)، اما حیوانات و گیاهان استعدادهای محدود مادی دارند.
- منشأ اختلاف در انتخاب هدف میان انسان‌ها: بینش و نگرش خاص هر فرد
- مهم‌ترین معیارهای انتخاب هدف در قرآن کریم: ۱ پرهیز از دنیاطلبی بدون توجه به آخرت ۲ سعی در انتخاب آخرت به عنوان هدف اصلی ۳ دستیابی به رفاه دنیوی در پرتو توجه به آخرت
- انواع هدف
 - اصلی: اهداف ماندگار و معنوی (اخروی)
 - فرعی: اهداف دنیایی و زودگذر (دنیوی)
- برترین هدف: تقرب به خداوند
- انسان‌های زیرک: با انتخاب خداوند به عنوان هدف زندگی هم به بهره‌های مادی زندگی می‌رسند هم سرای آخرت خود را آباد می‌سازند (با یک تیر چند نشان می‌زنند).

هدفمندی آفرینش در نگاه مولانا

«... در عالم یک چیز است که آن فراموش کردن نیست. اگر جمله چیزها را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک (بیم، ترس) نیست. و اگر جمله را به جا آری و فراموش نکنی و آن را فراموش کنی، هیچ نکرده باشی؛ همچنان که پادشاهی تو را به ده فرستاده برای کار معین، تو رفتی و صد کار دیگر گزاردی (انجام دادی)، چون آن کار را که برای آن رفته بودی نگزاردی، گویی که هیچ نگزاردی. پس آدمی درین عالم برای کاری آمده است و مقصود آن است، چون آن نمی‌گزارد، پس هیچ نکرده باشد.»

زمان پیشنهادی: ۹ دقیقه

۱. مفهوم آیه شریفه «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينَ...» با کدام عبارت، مشابه است؟ (انسانی ۹۹)

- (۱) حق تعالی انسان را ارزش بسیار داده و او را در آسمان و زمین قدرت برتری و استفاده داده است.
- (۲) میان هدف انسان و موجودات تفاوت‌های بسیاری وجود دارد که به ویژگی‌های خاص انسان بازمی‌گردد.
- (۳) حیوانات و گیاهان به صورت غریزی به سوی هدف خود در حرکت هستند و حرکت انسان بی‌هدف نیست.
- (۴) در عالم یک چیز فراموش کردنی نیست و اگر همه را فراموش کنی و آن را فراموش نکنی، تو را باک نیست.

۲. اگر گفته شود: «عبث آفرینی از پدیده‌های جهان، به دور است.» پیام کدام آیه ترسیم شده است؟ (تجربی ۹۲ باتغییر)

(۱) «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»

(۲) «مَا خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ»

(۳) «وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينَ»

(۴) «وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ الْحَيَوَانُ»

۳. کدام عبارت قرآنی، تأکید می‌کند هر موجودی بر اساس برنامه حساب شده‌ای به این جهان گام نهاده است؟ (زبان ۹۸)

(۱) «أَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ إِلَى اللَّهِ»

(۲) «مَا خَلَقْنَا هُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ»

(۳) «لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ»

(۴) «فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ»

۴. هدفدار بودن خلقت پر عظمت الهی، در کدام عبارت قرآنی به طور مؤکد، ذکر شده است و نشان‌دهنده کدام

صفت باری تعالی است؟

(۱) «إِلَّا بِالْحَقِّ» - علم و قدرت الهی

(۲) «إِلَّا بِالْحَقِّ» - حکمت الهی

(۳) «فَعِنْدَ اللَّهِ» - حکمت الهی

(۴) «فَعِنْدَ اللَّهِ» - علم و قدرت الهی

۵. از آیه شریفه «قُلْ إِنْ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» کدام موضوعات مستفاد می‌گردد؟

الف) زندگی آدمی باید به خاطر خدا باشد، زیرا هدف اصلی زندگی انسان قرب و کسب رضایت الهی است.

ب) هر موجودی بر اساس برنامه مدون و حساب شده‌ای به این جهان گام نهاده و به سوی هدفی حکیمانه در حرکت است.

ج) آفرینش هیچ‌یک از موجودات عالم تکوین بیهوده و باطل نیست و بر اساس حکمت الهی است.

د) برترین هدف در زندگی این است که همه کارها برای خدا باشد و چنین عملی عبادت پروردگار محسوب می‌شود.

(۱) الف - ب (۲) ب - ج (۳) ج - د (۴) الف - د

۶. ثمره توجه به آیه شریفه «مَنْ كَانَ يُرِيدُ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِنْدَ اللَّهِ ثَوَابُ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» کدام است؟ (خارج انسانی ۹۹)

(۱) تعیین سرنوشت ابدی در آخرت بر اساس اعمال نیکو در دنیا

(۲) بهره‌مندی از عزم قوی در کارها و عقب‌نشینی در برابر مشکلات

(۳) زندگی لذت‌بخش و مطمئن در دنیا و رستگاری ابدی در آخرت

(۴) عهد و پیمان با خدا برای رسیدن به پاداش جاودان دنیوی و اخروی

۷. فراوان بودن استعدادها و معنوی در انسان برخلاف حیوانات و گیاهان چه نتیجه‌ای ایجاد کرده است؟

(۱) نوع نگاه و اندیشه ویژه‌ای که موجب سیراب شدن روحیه بی‌نهایت طلب او شود.

(۲) حرکت حیرت‌انگیزی که او را به سمت کشف اسرار جهان هستی راهنمایی نماید.

(۳) پیگیری هدف‌هایی که به واسطه آنها بتواند توانمندی‌های خویش را به اوج برساند.

(۴) انتخاب دائمی هدف‌هایی که پایان‌ناپذیر باشند و او را در سرحد رشد و کمال متوقف سازند.

جایگاه ویژه انسان در نظام هستی

- خداوند آنچه در آسمان‌ها و زمین است را برای انسان آفریده (توحید در خالقیت) و توانایی بهره‌مندی از آن‌ها را در وجود او قرار داده است. (قدر و تقدیر الهی) این موضوع نشان می‌دهد که خداوند متعال انسان را گرامی داشته و برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه‌ای قائل شده است.
- خداوند متعال برای اینکه انسان بتواند در مسیر رشد و کمال خود حرکت کند و به هدف خلقت دست یابد → سرمایه‌هایی در اختیارش قرار داده است.

سرمایه‌های انسان

۱. قدرت تفکر و تعقل

- └ نیرویی که با آن بیندیشیم و مسیر درست زندگی را از راه‌های غلط تشخیص دهیم؛ حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم.
- └ عقل با دوراندیشی، ما را از خوشی‌های زودگذر دنیا منع می‌کند.

سوره مائده، آیه ۵۸ ◀ ثمرات تعقل

«آن‌ها هنگامی که مردم را به نماز فرا می‌خوانید، آن را به مسخره و بازی می‌گیرند؛

شُرک عملی

امربه معروف

توحید عملی ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾

این به خاطر آن است که آن‌ها گروهی هستند که تعقل نمی‌کنند.»

عدم تعقل، عامل تمسخر عبادات

سوره مَلِك، آیه ۱۰ ◀ ثمرات تعقل

«و می‌گویند: اگر ما گوش شنوا داشتیم یا تعقل می‌کردیم، در میان دوزخیان نبودیم.»

بهره‌گیری از سرمایه تعقل، راه نجات انسان. بیان آیه از زبان دوزخیان غیرمتفکر. بیان حسرت ابدی بهشتی شدن و دوری از جهنم یکی از آثار بهره‌گیری از عقل و تفکر

توحید عملی ﴿عِبَارَاتِ قرآنی﴾ (البصیر) و ﴿مَنْ أَبْصَرَ﴾ اختیار انسان

۲. قدرت اختیار و انتخاب

- └ خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفریده → و مسئول سرنوشت خویش قرار داد.
- └ سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد → تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.

سوره انسان، آیه ۳ ◀ سرمایه اختیار

﴿إِنَّمَا شَاكِرًا وَإِنَّمَا كَفُورًا﴾

﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ﴾

اختیار انسان

هدایت الهی - هدایت تشریحی از طریق

تقدیر الهی

پیامبران - سرمایه وجود پیامبران و

توحید عملی و شرک عملی

پیشوایان الهی برای انسان

توحید در ربوبیت ﴿قضای الهی﴾ ﴿فَمَنْ أَبْصَرَ فَلْيَنْفِسْهُ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا﴾

ترجمه: ما راه را به او نشان دادیم یا سپاسگزار خواهد بود و یا ناسپاس.

آزمون

۱

آزمون دروس ۱ تا ۷

تعداد تست: ۲۰
زمان پیشنهادی: ۱۸ دقیقه

۸۵. عبارت شریفه «الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ» به زمان بیان شده در کدام آیه، اشاره نموده است؟

(هنر ۹۹ - ترکیبی با درس ۶)

- (۱) «يُنَبِّئُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ آخَرَ»
- (۲) «وَ السَّمَاءَ بَنِينَهَا بَايِدٍ وَ إِنَّا لَمُوسِعُونَ»
- (۳) «قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا»
- (۴) «يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَ الْجِبَالُ وَ كَانَتْ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلًا»

۸۶. پرسش پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ از کشته‌شدگان جنگ بدر با کدام عبارت شریف قرآنی، معنا و مفهوم مشابهی دارد؟

(تجربی ۹۹ - ترکیبی با درس ۵)

- (۱) «وَ مَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا»
- (۲) «تَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ»
- (۳) «يُنَبِّئُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَ آخَرَ»
- (۴) «وَ مِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ»

۸۷. کدام بخش از آیه «حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَ مِنْ وَرَائِهِم بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ»، مؤید این موضوع است که «در خواست گناهکاران و کافران واقعی نیست»؟

- (۱) «لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا»
- (۲) «إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا»
- (۳) «قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ»
- (۴) «مِنْ وَرَائِهِم بَرْزَخٌ»

۸۸. بعد از اینکه در کلام قرآنی می‌خوانیم برخی از مردم که نیکی دنیا و آخرت را طلب می‌کنند، نصیب و بهره‌ای از آخرت ندارند. قرآن کدام صفت باری تعالی را به منصفه ظهور گذاشته و سرچشمه اختلاف در اهداف کدام است؟

- (۱) سریع الحساب - نوع جهان بینی
- (۲) سریع الحساب - هدف اعلی و افضل
- (۳) ارحم الراحمین - هدف اعلی و افضل
- (۴) ارحم الراحمین - نوع جهان بینی

۸۹. عبارت قرآنی «وَ أَوْ بِرِ هِرْ خَلْقَتِي دَانَا سَت.» و «زنده شدن قیامت نیز همین گونه است.» به ترتیب مؤید کدام استدلال قرآنی درباره معاد است؟

- (۱) اشاره به پیدایش نخستین انسان - اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان
- (۲) اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت - اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان
- (۳) اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت - اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت
- (۴) اشاره به پیدایش نخستین انسان - اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت

۹۰. «فراگرفتن شور و نشاط و انگیزه و باز شدن پنجره امید و روشنایی به روی انسان» بازتاب کدام عبارت قرآنی است و دلیل آن کدام است؟

- (۱) «فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ» - دل نسپردن به دنیا و عمر طولانی خواستن از خداوند به جهت دریافت اندوخته کامل تر
- (۲) «فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لَا هُمْ يَحْزَنُونَ» - بی‌پاداش نماندن هیچ‌یک از کارهای نیک انسان در جهان اخروی
- (۳) «أَمِنْ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا» - بی‌پاداش نماندن هیچ‌یک از کارهای نیک انسان در جهان اخروی
- (۴) «أَمِنْ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا» - دل نسپردن به دنیا و عمر طولانی خواستن از خداوند به جهت دریافت اندوخته کامل تر

آزمون جامع پایه دهم

آزمون
۳

تعداد تست: ۲۵

زمان پیشنهادی: ۱۷ دقیقه

۲۰۹. سرنوشت ابدی انسان‌ها بر اساس اعمال و رفتار آن‌ها، در کجا تعیین می‌گردد و کدام عبارت به آن اشاره دارد؟

- (۱) دنیا - «أَنْعَمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا»
 (۲) آخرت - «أَنْعَمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا»
 (۳) دنیا - «الدُّنْيَا مَزْرَعَةٌ الْآخِرَةُ»
 (۴) آخرت - «الدُّنْيَا مَزْرَعَةٌ الْآخِرَةُ»

۲۱۰. علت ناله حسرت دوزخیان مبنی بر انتخاب دوست، کدام است و بر اساس علم الهی پاسخ قطعی خداوند به دوزخیان چیست؟

- (۱) فرورفتن در معصیت - اگر به دنیا بازگردید، همان راه گذشته را پیش می‌گیرید.
 (۲) فرورفتن در معصیت - آیا در دنیا به اندازه کافی به شما عمر ندادیم تا هرکس می‌خواست به راه آید.
 (۳) بازداشتن از یاد خدا - اگر به دنیا بازگردید، همان راه گذشته را پیش می‌گیرید.
 (۴) بازداشتن از یاد خدا - آیا در دنیا به اندازه کافی به شما عمر ندادیم تا هرکس می‌خواست به راه آید.

۲۱۱. اگر کسی در ماه مبارک رمضان عمداً دود غلیظ به حلقش برساند، چه کفاره‌ای بر او واجب می‌شود و باید این کفاره روزه را تا چه زمانی پرداخت کند؟

- (۱) کفاره اختیاری - پیش از نماز روز عید فطر باید پرداخت کند.
 (۲) کفاره اختیاری - پیش از ماه رمضان بعدی باید پرداخت کند.
 (۳) کفاره جمع - پیش از ماه رمضان بعدی باید پرداخت کند.
 (۴) کفاره جمع - پیش از نماز روز عید فطر باید پرداخت کند.

۲۱۲. با توجه به بیان امیرمؤمنان علی علیه السلام، زیرک‌ترین انسان چه کسی است و اسوه قرار دادن اهل بیت علیهم السلام به چه معناست؟

- (۱) فراوان به یاد مرگ‌اند و خود را برای آن آماده می‌کنند. - عین آنان باشیم و در همان حد عمل کنیم.
 (۲) فراوان به یاد مرگ‌اند و خود را برای آن آماده می‌کنند. - در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به آنان نزدیک کنیم.
 (۳) کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد. - در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به آنان نزدیک کنیم.
 (۴) کسی که از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد. - عین آنان باشیم و در همان حد عمل کنیم.

۲۱۳. کدام یک از گزینه‌های زیر درباره بُعد مجرد وجود انسان صحیح است؟

- (۱) بعد از مرگ بدن باقی نمی‌ماند.
 (۲) تجزیه پذیر است و مستهلک می‌گردد.
 (۳) تلاشی پذیر و قابل انفکاک است.
 (۴) بعد از مرگ حیات خویش را از دست نمی‌دهد.

۲۱۴. آنجا که خداوند در قرآن کریم درباره نزدیک کردن پوشش‌ها و موضوع حجاب سخن می‌گوید کدام صفت باری تعالی را به منصفه ظهور می‌گذارد و حکمت حجاب را چه چیزی بیان می‌کند؟

- (۱) حکمت و عزت الهی - نزدیک شدن به خداوند و به دست آوردن رضوان الهی
 (۲) حکمت و عزت الهی - به عفاف شناخته شدن و مورد اذیت قرار نگرفتن
 (۳) آمرزندگی و مهربانی خداوند - نزدیک شدن به خداوند و به دست آوردن رضوان الهی
 (۴) آمرزندگی و مهربانی خداوند - به عفاف شناخته شدن و مورد اذیت قرار نگرفتن

۲. تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی)

- پیامبر علاوه بر رساندن وحی: وظیفه ۱) تعلیم و تبیین آیات قرآن ۲) تفسیر و توضیح مفاهیم آن ۳) بیان جزئیات احکام و قوانین و شیوه عمل کردن به آن را بر عهده داشت.
- اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی: **گفتار و رفتار پیامبر ﷺ**
- مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار آن حضرت، به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآن پی می‌برند و شیوه انجام دستورات قرآن را می‌آموزند.
- ما هم اکنون نماز، روزه، حج و بسیاری دیگر از وظایف خود را که کلیات آن‌ها در قرآن کریم آمده است، مطابق گفتار و رفتار رسول خدا ﷺ انجام می‌دهیم.
- اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن: پیامبر اکرم ﷺ

۳. اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

- ولایت: سرپرستی و رهبری
- اقدامات پیامبر ﷺ برای تشکیل حکومت
- ۱) هجرت به مدینه به محض پذیرش اسلام توسط مردم این شهر
- ۲) پایه‌ریزی حکومت بر مبنای قوانین اسلام به کمک مردم آن شهر (انصار) و کسانی که از مکه آمده بودند (مهاجران).

حدیث - امام باقر علیه السلام

«بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسٍ عَلَى الصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَالصَّوْمِ وَالْحَجِّ وَالْوَلَايَةِ»

پنج پایه اسلام - اهمیت نماز و آیات (وَأَقِمِ الصَّلَاةَ) و (كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ...)

وَلَمْ يُنَادِ بِشَيْءٍ غَمًّا نُودِيَ بِالْوَلَايَةِ»

ولایت، مهم‌ترین پایه اسلام - ولایت ظاهری

آیات (لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيُقِيمُوا النَّاسَ بِالْقِسْطِ)... (أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ...) و (أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ...)

ترجمه: اسلام بر پنج پایه استوار شده است: بر نماز، زکات، روزه، حج و ولایت و به چیز دیگری دعوت نشده آن‌گونه که به ولایت دعوت شده است.

دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی

الف) ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

- اسلام یک دین کاملاً اجتماعی است؛ یعنی علاوه بر توجه به فرد، به زندگی اجتماعی نیز توجه کامل دارد و حتی تا آنجا که مقدور بوده، به برخی احکام فردی، همچون عبادت نیز جنبه اجتماعی داده است؛
- مثال: برتری نماز جماعت بر نماز فردی
- یکی از اهداف ارسال پیامبران: برپایی جامعه‌ای بر مبنای عدل و بنا نهادن روابط مردمی و زندگی اجتماعی خود بر اساس قوانین عادلانه
- این هدف بزرگ بدون وجود یک نظام حکومتی سالم، میسر نیست.
- وجود احکام اجتماعی متعددی در قرآن کریم که اجرای آن‌ها بدون تشکیل حکومت، امکان‌پذیر نیست.
- مثال: خمس، زکات، حقوق و مسئولیت‌های خانواده و جامعه، امر به معروف، نهی از منکر، مبارزه با ظلم و جهاد با تجاوزگران و ستمکاران

مقدمه

■ از آنجا که قرآن کریم، آخرین کتاب آسمانی و رسول خدا ﷺ خاتم پیامبران است، این سؤالات مطرح می‌شود که:

- ۱ طرح و برنامه خداوند برای جامعه اسلامی، پس از رسول خدا چیست؟
- ۲ این جامعه در چه مسیری و چگونه باید حرکت کند؟
- ۳ بعد از پیامبر اسلام رهبری مسلمانان بر عهده چه کسانی باید قرار گیرد؟

سرنوشت مسئولیت‌های پیامبر ﷺ پس از رحلت ایشان

- مسئولیت اول، یعنی دریافت و ابلاغ وحی به مردم، با ختم نبوت پایان می‌پذیرد، زیرا قرآن، آخرین کتاب آسمانی است و نیازی به آوردن کتاب جدیدی نیست.
- مسئولیت «تعلیم و تبیین دین» (مرجعیت علمی و دینی) و «ولایت و حکومت» (ولایت ظاهری) پس از ایشان چه سرنوشتی پیدا می‌کنند؟

جمع‌بندی پلاس + فرضیه‌ها در مورد مسئولیت‌های پیامبر پس از رحلت ایشان

نتیجه	فرضیه
<p>بطلان؛</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ زیرا ممکن نیست قرآن کریم و پیامبر ﷺ، نسبت به این دو مسئولیت مهم که به شدت در سرنوشت جامعه اسلامی تأثیرگذار است، بی‌تفاوت باشند. ■ پیامبر اکرم ﷺ آگاه‌ترین مردم نسبت به اهمیت و جایگاه این مسئولیت‌هاست و نمی‌تواند از کنار چنین مسئله مهمی با سکوت و بی‌توجهی بگذرد. ■ بی‌توجهی به این مسئله بزرگ، خود دلیلی بر نقص دین اسلام است. 	<p>سکوت قرآن کریم و پیامبر اکرم در این باره</p>
<p>ردّ فرض؛</p> <ul style="list-style-type: none"> ➔ افزایش نیاز جامعه به حکومت و تعلیم و تبیین دین، پس از رسول خدا ﷺ گسترش اسلام در نقاط دیگر، ظهور مکاتب و فرقه‌های مختلف، پیدایش مسائل و مشکلات جدید اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و فرهنگی ضرورت تداوم مسئولیت‌های پیامبر ﷺ. ■ علاوه بر اینکه اصولاً حکومت و اداره جامعه و تبیین دین، امری تمام‌شدنی و پایان‌پذیر نیست. 	<p>پایان این دو مسئولیت</p>
<p>منطقی و قابل قبول؛</p> <p>رسول اکرم ﷺ به فرمان خداوند با تعیین جانشین، به تداوم تعلیم و تبیین دین و دوام حکومت پس از خود به شکل «امامت» فرمان داده و مانع تعطیلی این دو مسئولیت شده است.</p>	<p>تعیین جانشین برای انجام این دو مسئولیت</p>